

Az enyhe égalj alatt különösen az őzállomány érdemel figyelmet, mely azelőtt a gyér lombosokban és a sok erdei tisztásokon mindig elegendő táplálékot talált. Az utolsó három évtizedben a fácánok is mindinkább szaporodnak. A tüvelevű állatok gyarapodása következtében mindkét vadnem az erdőszegélyekre szorítottott, a honnan a mezőgazdasági földekre szokott átváltani. Ily körülmények között megfelelő sikerrel csakis úgy lehet vadászni, ha a vadászat az erdőben és a szomszédos mezőgazdasági földeken egy kézben összpontosul, a mi az állabátalakítás előtti időben mellőzhető volt; mert a vad inkább az erdőnek belsőbb, csendesebb részeiben tartózkodván, csak kivételképen váltott át az erdőbirtokon kívül eső mezőgazdasági idegen birtokokra.

Tekintve az állabátalakítás által elért előnyöket, a legközelebbi jövőre vonatkozó gazdasági irányelv az, hogy a legfőbb súlyt a legjobban jövedelmező luczerdőgazdálkodásra kell fektetni; a mi azonban nem zárja ki azt, hogy úgy mint eddig is történt, a legjobb termőhelyeken a tölgy a többi lombfanemekkel keverve tenyésztessék, a lombfák közé pedig jegenyefenyő és simafenyő elegyítettessék; ellenben a legszegényebb talajrészleteken az erdei fenyőnek tenyésztése, melybe luczfenyőt a kellő helyeken elegyítettünk, a legcélravezetőbb gazdasági módnak bizonyult.

Sz. G.

(Folyt. köv.)

HIVATALOS KÖZLEMÉNYEK

Hirdetmény

az 1903. évben megtartandó erdőőri és vadőri szakvizsgák ügyében.

Az erdőőri szakvizsgák folyó évi október hó 19-én és az erre következő napokon Budapesten, Pozsonyban, Besztercebányán, Miskolczon, Kassán, Máramarosszigeten, Kolozsváron, Brassóban, Nagyszebenben, Temesváron, Pécsen és Szombathelyen, a vadőri vizsgák pedig az erdőőri szakvizsgákkal kapcsolatosan Budapesten, Pozsonyban, Szombathelyen és Kolozsváron a vármegye székházában délelőtt 9 órakor fognak megkezdődni és folytatólag megtartatni.

Felhivatnak mindazok, a kik az erdőőri szakvizsgát, vagy a vadőri vizsgát letenni óhajtják, hogy hiteles bizonyítványokkal

felszerelt folyamodványait a vizsgák székhelyére nézve illetékes kir. erdőfelügyelőhöz folyó évi október hó 1-ig nyujtsák be.

Budapest, 1903. évi augusztus hóban.

M. kir. földmívelésügyi minister.

KÜLÖNFÉLÉK.

Erdőkezelési állapotok. Minden vagyonkezelés megfelelő szakképzettség mellett széleskörű gyakorlatot és kiváló körültekintést kíván s a kezeléssel járó nehéz feladatok megoldása nagyrésztben a *bizalom* kérdése is. Fokozott mértékben érvényes ez az erdőgazdaságra, mert ha valahol, úgy az erdőgazdaság körében szükséges a kellő eredmények elérhetése végett nemcsak a képesség, hanem a birtokos bizalma is.

Hogy a szakszerű erdőkezelés sikere a bizalmon alapszik és hogy a bizalom a kezelő erdészt működésében fokozatos tevékenységre serkenti és buzdítja, ennek igazolásául az életből vett példát hozok fel. Egyik magánuradalom erdejét, melynek nagyságát és értékét maga a birtokos sem ismerte, egy élelmes vállalkozó használta évi 4000 (négyezer) korona haszonbér mellett; a vállalkozónak joga volt a legszebb erdőrészt ott, a hol, úgy, a hogy és annyit, a mennyit neki tetszett használni. Így tartott ez több éven keresztül. Történik azonban, hogy az uradalom tulajdonosa erdészekkel érintkezik, hall, figyel és megért sokat beszédjükből; pályázatot hirdet egy erdészi állás betöltésére és az uradalom erdejét szakképzett erdőtisztre bizza. A birtokos azt mondja az erdésznek: „ott és ott van nekem egy erdőm, keresse ki annak a határát, vegye gondozása alá s adjon nekem javaslatot az erdő jóvedelmezősége iránt.” Ez a 80-as évek elején történt. Az erdő szakszerű kezelésének 8-ik évében az évi jóvedelmet már 110,000 (egyszázttizezer) koronában lehetett kitüntetni.

Ime az eredmény méltó a birtokoshoz, méltó annak bizalmához, dicséretes és buzdító az erdő kezelőjére.

Hány erdőbirtok van hazánkban, mely a szakképzett erdőtiszt iránti bizalom miatt vagy az erdő kellő értékének nem ismerése miatt mai napig is nélkülözi a megfelelő kezelést, holott mindannyi egy-egy törekvő erdész működési tere lehetne.

A kincstári erdők kezelésénél a bizalomnak, sajnos, már nincs akkora szerepe, mint a fent idézett esetben.

A jog, a hatáskör fokozatosan kisebb és kisebb a rang szerint, míg a tulajdonképpeni erdőkezelőnél végleg megszűnik, holott az erdőkezelés terén lenne leginkább szükség bizonyos hatáskörré. Mert hiszen egy és ugyanazon dolgot többféleképpen lehet kivitelre juttatni eredményesen, de a legjobb eredményre vezető kísérletezés igen sok dologra nézve elmarad s a kivitel csak *utasításra* történik. Az erdőkezelő tehát csak utasításra dolgozik, legyen bármilyen jó képzettsége, bármilyen széleskörű tapasztalata a kezelés terén. Az utasítás azonban a legtöbb esetben, a helyi viszonyokkal nem számolva, akadályára van a kezelőnek a kivitelben. Számos példa van erre. Hatáskör hiányában lankad a munkakedv, beáll a nemtörődömség és csak várjuk tovább az — utasítást.

Pedig az erdőkezelésnél nem annyira a folytonos utasításra, mint inkább az eredmények összehasonlítására van szükség. Ugy gondolom, hogy nincsen erdész, kiben bizonyos törekvés ne volna az erdőgazdaság terén jobb és jobb eredmények, nagyobb és nagyobb jövedelem elérésére. Az ambíció készíti, vezeti a kezelőt kutatni a kivitel irányának és módjának megállapításában a dolgok forrását, működése folytonos kísérletezés jobb és jobb eredmények elérésére, hiszen nem állhatunk meg a feladatok menetében egy pontnál, nem lehetünk megelégedve még a jó eredménnyel sem, mint olyannal, melynél jobbat már nem várhatunk és remélhetünk. Fokozatosan elért jobb és jobb eredmények a kivitel helyességét igazolják s abban kétség nem támadhat. Szerintem ebben rejlik az erdőkezelés feladatának helyes megoldása.

Vajmi gyakran az erdőkezelőnek nagyobb, kedvezőbb működési tér kínálkozik, tenne, alkotna jót és még jobbat; ámde nincs hatásköre, nincs joga tenni, az utasítás pedig éppenséggel jó szándéka ellen tör: a munkakedv lankad, az ambíció letörik.

A midőn az erdőkezelő működéséhez bizonyos hatáskör szükségességét és jogosultságát hangoztatom, nem szólok a felsőbb hatóságok létezésének szükségessége ellen, mert a dolgok igazgatására feltétlenül szükség van. Ámde az igazgatás komolyságával ellenkezik, ha kicsinyes dolgokban is a saját hatáskörére hivatkozik. Erre nincs szükség, ha az erdőkezelés önállósággal, kellő

gyakorlattel bíró erdészekre bízatik. De viszont feltétlenül szükséges és kívánatos, hogy az igazgatás vezetői sok ismerettel, széleskörű tapasztalattal és gyakorlattal bírjanak, mert miként a dolgok tudása és ismerete a kezelés eredménye iránt bizalmat kelt, azok nem tudása szüli a kölesönös bizalmatlanságot.

Bizonyos jogosultsággal lehet állítani, hogy nálunk még mindig nem fektetnek kellő súlyt az erdő kezelésére. Van adminisztrációnk, kisebb-nagyobb rangú, kevesebb, majd több hatáskörrel felruházva, de a tulajdonképpeni főfeladat az erdő kezelése, még mindig olyan rideg elbánásban részesül, olyan végzetes személyeknek van kitéve, mintha a hivatalok szervezete nem is az erdőért, annak neveléseért és kellő kihasználásáért volna. Igen gyakran felmerülnek olyan jelenségek a hivataloskodás terén, a mik legalább is hátráltatják a kezelés munkáját és a miknek káros hatását leginkább érezzük és látjuk mi kezelők, a kik elsősorban mégis *erdészek* szeretnénk lenni s az erdővel szeretnénk foglalkozni.

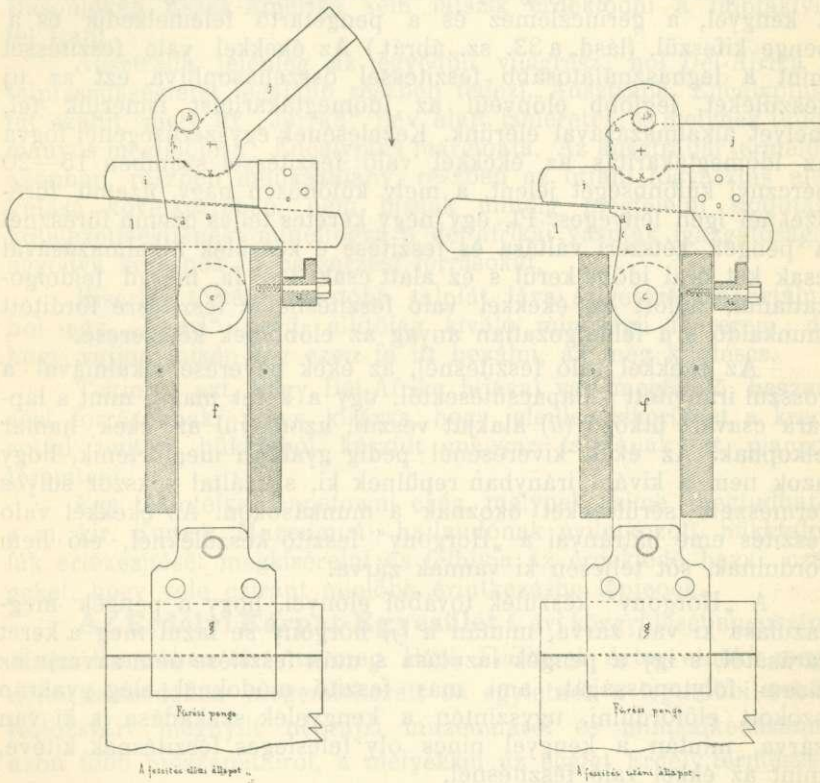
Nem lehet eléggé hangsúlyozni annak szükségességét, hogy az igazgatás és kezelés közötti érintkezés mindinkább megkönnyítessék; egyes fontosabb dolgoknak közös tanácskozásban, majd a helyszínén való megbeszélése, megvitatása nemcsak az ügy érdemére lehet jó eredménnyel, de ezuton inkább elkerülhető a kétely, a gyanu s a mindennél rutabb személyeskedés. Az erdőgazdaság fejlesztése közös célunk, nem lehet egyesek kiváltságos feladata, a feladatok megoldásának munkájában egyaránt részt kell venni minden erdésznek, hogy a jól megfontolt és a jól végzett munka kedvező eredménye közös örömünk legyen. Így leszünk érdemesek a bizalomra!

Csegezy Pál.

Új készülék a keretfűrészek pengéjének megfeszítésére. A besztérczebányai kincstári gőzfűrész bérleténél alkalmazott gépész, névleg *Salát János*, az emeltyü felhasználásával épp oly elmés, mint egyszerű készüléket szerkesztett, mely a fűrészpengék megfeszítésének összes eddigi módjait hivatva van kiszorítani sokoldalú czélszerűsége miatt. A „Magyar Művezetők Lapja“-ban ez az eszköz, melyet feltalálja „Horgony“ feszítőkészüléknek nevezett el, már röviden ismertette volt ugyan, de miután szakértársaim közül ezt a lapot bizonyára igen kevesen olvassák, az alábbiakban — könnyebb megérthetés céljából rajzban is bemutatva — ismertetni óhajtom.

A készülék a következő alkatrészekből áll: A kengyelből,

azaz két párhuzamos lemezből (*a*), melyet a (*b*) és (*c*) csap köt össze; a (*c*) csapon csuklószerüleg függ az (*f*) gerinczlemez, melyre a két pófából álló pengetartó (*g*) van szegezve. A kengyelt baloldalán egy kikanyarítás (*d*) van azon czélből, hogy a kengyelt a (*c*) csap körüli forgása közben az (*e*) keret ne akadályozza. A *b*) csap közé illeszkedik a (*h*) ütköző orral ellátott horgony (*j*),

32. és 33. ábra. Horgony fűrészpenge-feszítő.

melynek köralaku feje az (*i*) alátétlemezen levő kivágásbar (*k*) nyugszik. Az alátétlemez alatt az (*l*) ék foglal helyet, mely azonban e készüléknél csakis a fűrészpengék egyenlőtlen hosszának kiegyenlítésére szolgál.

A feszítés a következőképen történik: A készüléket az (*e*) keretlapok közé helyezzük úgy, hogy a kengyelt a (*c*) csap körül addig forgatjuk balra, míg az (*d*) kivágásával a keretlapra nem

támaszkodik, majd az (*l*) éket az (*i*) alátétlemezeire erősített és két lemezről álló (*o*) nyulványon át dugva, tehát az alátétlemezzel együtt betoljuk a kengyelbe úgy, hogy az alátétlemezeire erősített nyulványok az (*e*) keretlapra csavart ütközőbe (*ü*) süllyednek. Ez után a (*j*) horgonyt az (*i*) alátétlemez (*k*) kivágása és a (*b*) csap között toljuk be annyira, hogy a kengyel a (*j*) horgonynak (*i*) alátétlemez felé fekvő (*h*) orrán nyugodjék. Most az (*l*) éket kézzel utánállítjuk és a (*j*) horgonyt a nyíl irányában elforgatjuk, miáltal a kengyel, a gerinczelem és a pengetartó felemelkedik és a penge kifeszül. (lásd. a 33. sz. ábrát.) Az ékekkel való feszítéssel mint a leghasználatosabb feszítéssel összehasonlítva ezt az új készüléket, legfőbb előnyéül az időmegtakarítást ismerjük fel, melyet alkalmazásával elérünk. Kezelésének egyszerűségénél fogva az időmegtakarítás az ékekkel való feszítéssel szemben 15—20 percnyi különbséget jelent, a mely különösen nagy üzemi fűrészeknél igen lényeges. Pl. egy négy keretes teljes üzemi fűrésznél a pengék kétszeri váltása és feszítése e készülék alkalmazásával csak két órai időbe kerül s ez alatt csak 3 m³ fa, marad feldolgozatlanul, holott az ékekkel való feszítésnél a feszítésre fordított munkaidő s a feldolgozatlan anyag az előbbinek kétszerese.

Az ékekkel való feszítésnél, az ékek beverése alkalmával a rosszul irányított kalapácsütésektől, úgy a keret maga, mint a lapjára csavart ütköző (*ü*) alakját veszíti, azonkívül az ékek hamar elkopnak. Az ékek kiverésénél pedig gyakran megtörténik, hogy azok nem a kívánt irányban repülnek ki, s ezáltal sokszor súlyos természetü sérüléseket okoznak a munkásokon. Az ékekkel való feszítés eme hátrányai a „Horgony“ feszítő készüléknél, elő nem fordulnak, sőt teljesen ki vannak zárva.

A „Horgony“ készülék további előnyei, hogy a pengék meglazulása ki van zárva, miután a (*j*) horgony se lazul meg a keret járásától, s így a pengék lazulása s után feszítése nem zavarja az üzem folytonosságát, ami más feszítő módoknál elég gyakran szokott előfordulni, ugyszintén a kengyelek szakadása is ki van zárva, miután a kengyel nincs oly felesleges feszítésnek kitéve, mint az ékekkel való feszítésnél.

Utoljára a „Horgony“ készülék tartósságáról is meg kell emlíkeznem, szintén mint előnyéről, mert kevés gépköncsel való kenés mellett évekig használható.

Kiváló czélszerűségénél fogva a besztercebánya-vidéki fűrészeknél mindenütt alkalmazásban van s dicséri a feltalálóját, ki szabadalmat kapott találmányára s kinél ezen készülék meg is szerezhető.

G.

Vasuti talpfák kivitele Dél-Afrikába. (Pirmitzer Gyula, dél-afrikai szaktudósító jelentéséből.) A nagyszabású vasutépíté-

seknél, melyek Dél-Afrikában jelenleg folyamatban vannak vagy a közel jövőben várhatók, rendkívül nagy mennyiségű talpfa szükségeltetik, melynek beszerzése előre nem látott nehézségekbe ütközik.

A dél-afrikai gyarmatok faállománya oly jelentéktelen, hogy a szükségletnek a helyszínén való fedezése tekintetbe nem jöhet. Svéd- és Norvégország, honnét Dél-Afrika faszükségletének zömét fedezi, csak épület- és bányafát szállít, de vasuti talpfát nem. Hasonlókép Észak-Amerika sem látszik érdeklődni a talpfakivittel iránt.

Ausztrália jelenleg az egyedüli világrész, hol Dél-Afrika a talpfaszükségletét legalább részben fedezi. Ausztrália Eucalyptus-fát szállít, mely itt „Jarrah“ név alatt ismeretes és melynek tudományos megjelölése: *Eucalyptus marginata*. Az ausztráliai termelők azonban, részben munkáshiány, részben az ottani fogyasztás alakulása következtében, nem bírnak mindig megfelelni szállítási kötelezettségüknek, minélfogva a dél-afrikai vasutak igazgatóságai aggodva keresnek új beszerzési forrásokat.

Kísérlet történt legutóbb talpfát Jáva szigetéről importálni, hol egy „Kauri“ nevű, állítólag kiváló minőségű fa terem; de hogy vajjon mikép fog ezen fa itt beválni, az még kérdéses.

Tekintve azt, hogy Dél-Afrika híjával van megfelelő beszerzési forrásoknak, nincs kizárva, hogy jelenleg sikerülhet a kreozottal telített bükkfából készült magyar talpfának itt piacot teremteni.

Egy tekintélyes capetowni czég, melynek czime megtudható a m. kir. Keresk. Muzeumnál, hajlandónak nyilatkozott bükktalpfák értékesítését megkísérelni és felhívja az érdeklődő hazai cégeket, hogy vele eziránt mielőbb érintkezésbe lépjenek.

Az Erdélyi Kárpát-Egyesület f. évi közgyűlését augusztus 30-án Brassóban tartotta meg. Báró *Feilitzsch* Artur elnöki megnyitó beszédében megemlékezett az egyletnek a legutóbbi évben Kolozsvárt megnyílt néprajzi muzeumáról és munkálkodásának azon főbb mozzanatairól, a melyekkel az egylet Erdély természeti szépségeit feltárni s úgy a hazai, mint a külföldi közönséggel megkedveltetni igyekszik.

Az idegen vadászok kiszorítását tűzte ki céljául a közelmúltban megalakult Nagy-Sink járási vadásztársaság, mely a közeli vidék, valamint néhány fogarasmegyei község határát óhajtja bérbe venni és azokon a vadászatot teljesen szakszerűen gyakorolni. A társaság egyik tagja tenyésztési czélokra 6 drb szarvast teljesen ingyen adományozott. A belépés feltételeiről *Craus Géza* m. kir. erdész (Nagy-Sink) nyújt felvilágosítást.

A körmendi magpergető tulajdonosa, *Stainer Gyula* cs. és kir. udvari szállító körlevelet bocsájtott szét, a melyben az érdeklődő közönséget értesíti, hogy körmendi magpergetőjében kizárólag magyar termékeket, magyar munkásokkal dolgoztat fel.

Udvari szállítói czim. Ő Felsége f. évi augusztus hó 24-én kelt legmagasabb elhatározásával *Faragó Bélának*, a zalaegerszegi magpergető tulajdonosának a cs. és kir. udvari szállítói czimet adományozta.

Halálozás. *Asztalos János*, a nagyenyedi ev. ref. Bethlen-kollégium főerdésze, az Országos Erdészeti Egyesület rendes tagja augusztus hó 19-én 51 éves korában Nagyenyeden meghalt. Béke hamvaira!

Változások és kitüntetések az erdészeti szolgálat köréből.

A m. kir. földmivelésügyi minister *Vaitzik Emil* m. kir. erdészt a szolgálat érdekében a besztercebányai m. kir. erdőigazgatóság kerületéből a lipótvári m. kir. főerdőhivatal kerületébe áthelyezte és ott a szvarini m. kir. erdőgondnokság vezetésével bízta meg.

*

A m. kir. földmivelésügyi minister *Bedő Zoltán* erdészjelöltet a lugosi erdőigazgatóság kerületéből a lippai főerdőhivatal kerületébe saját kérelmére áthelyezte.

*

A m. kir. földmivelésügyi minister az állami kezelésbe vett községi s némely más erdők és kopárterületek kezelésénél alkalmazott erdőtisztek létszámában *Bükkel János* m. kir. erdészjelöltet a XI. fizetési osztály 1-ső, *Rutenyi Károly* és *Pásztoly Ernő* m. kir. erdészjelölteket pedig a XI. fizetési osztály 2-ik fizetési fokozatába léptette elő. Egyidejűleg *Ihrig Vilmos* urad. főerdészt a beregszászi m. kir. állami erdőhivatalhoz erdészjelöltté a XI. fiz. o. 3. fokozatába kinevezte és *Sochor József* m. kir. erdészjelöltet a beregszászi m. kir. állami erdőhivatal kerületéből az aradi m. kir. állami erdőhivatal kerületébe áthelyezte.

*

A m. kir. földmivelésügyi minister ideiglenes minőségű m. kir. erdőgyakornokká a következő végzett erdészakadémiai hallgatókat nevezte ki:

I. A magyarországi kincstári erdőket kezelő erdőtisztek létszámában: *Kristen Adolfot* a máramarosszigeti erdőigazgatósághoz, *Wolfinau Gyulát* a lipótvári főerdőhivatalhoz, *Blattny Tibort* a besztercebányai erdőigazgatósághoz, *Danielisz Eleket* az orsovai erdőhivatalhoz, *Linhart Ödönt* a kolozsvári erdőigazgatósághoz, *Szepesi Arthurt* a soóvári erdőhivatalhoz, *Januskovecz Pált* a szászsebesi erdőhivatalhoz, *Pirger Károlyt* a gödöllői erdőhivatalhoz, ifjabb *Mocsáry Bélát* a lugosi erdőigazgatósághoz.

II. A horvát-szlavonországi kincstári erdőket kezelő erdőtisztek létszámában: *Finke Mihályt* a zágrábi erdőigazgatósághoz, *Jellmann Bélát* az otcácsi erdőhivatalhoz.